
"Zagadnienia związku
przyczynowego w prawie karnym",
L. Lernell, Warszawa 1962 :
[recenzja]

Palestra 7/4(64), 60-61

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W kancelarii Duracza narodził się też organ polskiego Frontu ludowego intelektualistów „Oblicze Dnia”, który skupił wokół siebie czołowe nazwiska kultury polskiej z Andrzejem Strugiem na czele.

Po wybuchu wojny oraz po inwazji hitlerowskiej na ZSRR Duracz musiał zejść w podziemie. Współpracując ze swymi dawnymi klientami, Pawłem Finderem a następnie Marcelim Nowotką i Małgorzatą Fornalską, był współzałożycielem i jednym z pierwszych działaczy Polskiej Partii Robotniczej. Po zamordowaniu Nowotki Duracz prowadził śledztwo w tej tajemniczej sprawie. Nie znamy jego wyników.

Aresztowany w marcu 1943 r. przez gestapo, do końca nieugięty, po kilku przesłuchaniach zmarł w szpitalu więziennym.

Duracz był obrońcą praworządności i rewolucji. Był przeświadczony głęboko, że wolne społeczeństwo socjalistyczne zlikwiduje więzienia w dotychczasowej postaci i spowoduje zniknięcie samego nawet pojęcia prowokacji policyjnej czy więźnia politycznego.

Walka o utrzymanie i rozszerzenie tej zdobyczy — to jedyny sposób urzeczywistnienia testamentu, jaki pozostawiły nam życie i śmierć Teodora Duracza.

Mieczysław Bibrowski

PRZEGLĄD WYDAWNICTW PRAWNICZYCH

L. Lernell: *Zagadnienia związku przyczynowego w prawie karnym*. Wyd. Prawn. Warszawa 1962 r., s. 388.

Problematyka związku przyczynowego zajmuje eksponowaną pozycję w teorii i praktyce prawa karnego.

Obszerna książka prof. Lernella ujmuje zagadnienie związku przyczynowego z punktu widzenia ogólnego, daje podstawowe koncepcje, zawiera krytykę licznych teorii i poglądów. Autor nie pomija jednak analizy aktualnego stanu ustawodawstwa karnego i omówienia konkretnych rozstrzygnięć naszego Sądu Najwyższego. Książka zawiera też interesujące rozważania na tematy praktyczne, wyłaniające się przy ustalaniu związku przyczynowego.

Sformułowana przez autora propozycja rozwiązania zagadnienia związku przyczynowego w prawie karnym sprowadza się do następujących założeń:

1) Punktem wyjścia do uznania zachowania się człowieka za początkowe ogniwo łańcucha przyczynowego jest stwierdzenie, że w tym zachowaniu mieści się warunek *sine qua non* skutku.

2) Jest to warunek konieczny, ale jeszcze niewystarczający do ustalenia, że pomiędzy zachowaniem się człowieka a powstałym skutkiem zachodzi związek przyczynowy. Do stwierdzenia takiego związku konieczne jest, aby to zachowanie się spełniało jeszcze następujące postulaty:

- a) aby związek przyczynowy miał cechy stosunku sprawstwa, aby początkowe ogniwo łańcucha przyczynowego było aktem wolnego wyboru postępowania;
- b) aby związek przyczynowy był stosunkiem sprawstwa społecznie niebezpiecznego, tj. aby zarówno początkowe ogniwo łańcucha, jak i całość ciągu przyczynowego nacechowane były treścią społecznie niebezpieczną.

Dodatkowym sprawdzianem wartości kauzalnej zachowania się człowieka może być w pewnych sytuacjach cel, ku któremu zmierzają poszukiwania więzi przyczynowej. Tym celem jest zwalczanie przestępczości przez karę z uwzględnieniem jej zadań polegających także na prewencji ogólnej.

Koncepcja kauzalna związku przyczynowego w prawie karnym jako stosunku sprawstwa społecznie niebezpiecznego jest przez autora konsekwentnie przeprowadzana w dalszych wywodach dotyczących zagadnień bardziej szczegółowych, m. in. przyczynowości przy przestępstwach skutkowych polegających na zaniechaniu (gdzie autor akceptuje sporną w doktrynie tezę o istnieniu przyczynowości zaniechania), zagadnienia związku przyczynowego przy przestępstwach polegających na spowodowaniu niebezpieczeństwa (na narażeniu), związku przyczynowego a kwestii usiłowania, przyczynowości a współdziałania przestępczego, problemu związku przyczynowego w prawie karnym i w prawie cywilnym.

S. Garlicki, E. Szeremeta: *Prawo o sądach ubezpieczeń społecznych. Komentarz. Wyd. Prawn. Warszawa 1962 r., s. 368.*

Od 1950 r., tj. od czasu wydania Komentarza do prawa o sądach ubezpieczeń społecznych pióra S. Garlickiego, nie mieliśmy w naszej literaturze żadnego obszerniejszego opracowania tego tematu. A w okresie tych dwunastu lat zaszło w przepisach o ubezpieczeniach społecznych — zarówno materialnych, jak i bardziej nas tu interesujących, formalnych — wiele istotnych zmian.

Podstawowe zmiany przyniósł w szczególności dekret z 2.II.1955 r., który zniósł właściwość sądów ubezpieczeń społecznych w sprawach o obowiązek ubezpieczenia, wymiar składek oraz o świadczenia z tzw. ubezpieczenia krótkoterminowego. Natomiast w związku ze zmianami w materialnym prawie o zaopatrzeniu emerytalnym została rozszerzona właściwość sądów ubezpieczeń społecznych, jeśli chodzi o spory dotyczące pieniężnych świadczeń z zakresu zaopatrzenia emerytalnego, a to przez poddanie właściwości tych sądów sporów wynikających ze stosowania szczególnych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (np. inwalidzi i zawodowi wojskowi, funkcjonariusze MO, b. właściciele przedsiębiorstw i in.). Zmiany w zakresie prawa o sądach ubezpieczeń społecznych pogłębiła jeszcze nowela do tego prawa z 17.II.1960 r., a ostatnio — w kwestii nadzoru sądowego — ustawa o Sądzie Najwyższym.

Autorzy komentarza uwzględnili w systematycznym układzie pracy wszystkie te zmiany, dając aktualne i wyczerpujące podręczne kompendium dla sądów ubezpieczeń społecznych i organów administracyjnych, powołanych do rozstrzygania sporów z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Komentarz składa się z dwóch części.

Część pierwsza zawiera tekst Prawa o sądach ubezpieczeń społecznych i zebrane pod każdym artykułem te motywy ustawodawcze, które nie straciły na aktualności, orzecznictwo Trybunału Ubezpieczeń Społecznych, orzecznictwo Sądu Najwyższego w takim zakresie, w jakim może ono być przydatne dla praktyki sądów ubezpieczeń społecznych, własne wyjaśnienia i uwagi autorów, wreszcie wyciągi z innych opracowań dotyczących prawa ubezpieczeniowego oraz procesu cywilnego.

Druga część komentarza zawiera przepisy związkowe i wykonawcze.

Poza tym w książce znajduje się tabela porównawcza dawnej i nowej numeracji artykułów Prawa o sądach ubezpieczeń społecznych, chronologiczny wykaz powołanych w komentarzu przepisów prawnych oraz szczegółowy skorowidz rzeczowy.